



SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010.

Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2025. gada 14. augustā

Satversmes tiesas 4. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Jautrīte Briede, tiesneši Mārtiņš Mits un Juris Juriss,

kolēģijas sēdē izskatījusi [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 139/2025),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Maksātnespējas likuma 169. panta sesto daļu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. panta pirmajam teikumam un 105. panta pirmajiem trim teikumiem un spēkā neesošu attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēju no [datums].

2. Apstrīdētā norma noteic, ka maksātnespējas procesa administratoram (turpmāk – administrators) netiek noteikta atlīdzība gadījumā, ja viņš tiek atcelts no juridiskās personas maksātnespējas procesa Maksātnespējas likuma 22. panta otrās daļas 1., 2., 3., 4. vai 7. punktā minēto iemeslu dēļ.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija vērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei. Pieteikumā ir apstrīdēta likuma normas atbilstība Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un Tiesu informatīvajā sistēmā pieejamās informācija izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs vairāk nekā sešus gadus pildījis administratora pienākumus juridiskās personas maksātnespējas procesā. Ar tiesas lēmumu Pieteikuma iesniedzējs no šo pienākumu pildīšanas atcelts Maksātnespējas likuma 20. panta pirmās daļas 7. punktā, kā arī 22. panta otrās daļas 1. un 2. punktā minēto iemeslu dēļ. Proti, tiesa atzinusi, ka konkrētās juridiskās personas maksātnespējas process bijis vērsts uz nepamatotu izmaksu radīšanu, kas nebija saskaņotas ar kreditoriem.

Vēlāk konkrētā juridiskā persona cēla prasību tiesā pret Pieteikuma iesniedzēju par administratora atlīdzības piedziņu. Tiesa prasību apmierināja un nolēma piedzīt no Pieteikuma iesniedzēja par labu juridiskais personai visu izmaksāto administratora atlīdzību. Tiesa secināja, ka Pieteikuma iesniedzēja atcelšana no konkrētās juridiskās personas maksātnespējas procesa, pamatojoties uz Maksātnespējas likuma 22. panta otrās daļas otro punktu, ir pamats Maksātnespējas likuma 169. panta sestās daļas piemērošanai.

Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka saskaņā ar apstrīdēto normu viņam ir jāatmaksā visa maksātnespējas procesā saņemtā atlīdzība. Tas liedz viņam izmantot likumīgi iegūtos līdzekļus un rada tam būtisku kaitējumu. Tādējādi ar apstrīdēto normu esot aizskartas Pieteikuma iesniedzēja Satversmes 105. pantā ietvertās tiesības uz īpašumu un apstrīdētā norma neatbilst arī tiesiskās vienlīdzības principam.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 4. punktam Satversmes tiesas kolēģija ir tiesīga atteikties ierosināt lietu, ja pieteikums iesniegts par jau izspriestu prasījumu. Lai vērtētu, vai pieteikums iesniegts par jau izspriestu prasījumu, jānoskaidro, vai ir spēkā stājies spriedums par tās pašas apstrīdētās normas atbilstību tai pašai augstāka juridiska spēka tiesību normai un vai izskatāmās lietas tiesību jautājums, ņemot vērā šīs lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, ir atrisināts (*sal. Satversmes tiesas 2025. gada 30. maija lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2024-19-01 11. punkts*).

Satversmes tiesa 2022. gada 29. septembrī pieņēma spriedumu lietā Nr. 2022-08-01 „Par Maksātnespējas likuma 169. panta sestās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 107. pantam” (turpmāk – spriedums lietā Nr. 2022-08-01). Satversmes tiesa atzina Maksātnespējas likuma 169. panta sesto daļu, ciktāl tā attiecas uz Maksātnespējas likuma 22. panta otrās daļas 1. un 2. punktā, kā arī 20. panta pirmās daļas 7. punktā noteikto, par atbilstošu Satversmes 107. pantam.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 105. panta pirmajiem trim teikumiem. Savukārt spriedumā lietā Nr. 2022-08-01 apstrīdētās normas atbilstība minētajām Satversmes normām nav vērtēta.

Līdz ar to pieteikumā ietvertu prasījumu vērtēt apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 105. panta pirmajiem trim teikumiem nevar uzskatīt par jau izspriestu Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 4. punkta izpratnē.

7. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

No pieteikuma secināms, ka Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesa ar [datums] lēmumu atcēlusi Pieteikuma iesniedzēju no administratora pienākumu pildīšanas konkrētas juridiskās personas maksātnespējas procesā. Savukārt Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija, izskatījusi Pieteikuma iesniedzēja blakus sūdzību, [datums] nolēma atstāt pirmās instances tiesas lēmumu negrozītu. Rīgas apgabaltiesas lēmums nav pārsūdzams. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir izmantojis iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas pirmo teikumu konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.

Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka Satversmes tiesas likumā noteiktais konstitucionālās sūdzības iesniegšanas termiņš būtu skaitāms no [datums]. Proti, tā brīža, kad noslēdzās tiesvedības process civillietā par administratora atlīdzības piedziņu no Pieteikuma iesniedzēja.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka apstrīdētās normas tiesiskās sekas – atlīdzības nenoteikšana administratoram – iestājas, ja tiesa atzīst, ka Maksātnespējas kontroles dienesta pieteikums ir pamatots un administrators atceļams no konkrētās juridiskās personas maksātnespējas procesa. Tās nevar iestāties, ja nav atzīts tas, ka administratora izdarītais pārkāpums bijis būtisks (*sal. Satversmes tiesas 2022. gada 29. septembra sprieduma lietā Nr. 2022-08-01 17.1. punktu*). Arī Senāta judikatūrā ir secināts, ka apstrīdētās normas tiesiskās sekas iestājas *ipso jure* ar administratora atcelšanu no maksātnespējas procesa (*sk. Latvijas Republikas Senāta Civillietu departamenta 2024. gada 21. maija spriedumu lietā SKC-15/2024 (Nr. C33360021, ECLI:LV:AT:2024:0521.C33360021.13.S) 6.2. punktu*).

Maksātnespējas likums neparedz, ka administrators, kurš ir atcelts no pienākumu pildīšanas, var paturēt sev jau izmaksāto atlīdzību par kādu konkrētu administrēšanas periodu vai par kādu atsevišķu pienākumu veikšanu. Apstrīdētās normas tiesiskās sekas iestājas uz visu administratora darbības laiku konkrētajā maksātnespējas procesā, kā arī attiecināmas uz atlīdzību par jau padarītu darbu. Arī Maksātnespējas kontroles dienests ir norādījis, ka atceltajam administratoram nav tiesību paturēt sev izmaksāto atlīdzību un šiem naudas līdzekļiem jāiekļaujas atpakaļ parādnieka mantā, lai tos varētu izlietot Maksātnespējas likumā noteiktajā kārtībā (*sk. Maksātnespējas kontroles dienesta skaidrojumi un atziņas 2022.12.-2023.06. Maksātnespējas kontroles dienests, 2023., 15. lpp. Pieejams: mkd.gov.lv*).

Tādējādi pienākums atmaksāt izmaksāto administratora atlīdzību iestājas ar brīdi, kad viņš atcelts no juridiskās personas maksātnespējas procesa. Proti, attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēju apstrīdētās normas tiesiskās sekas iestājas ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas [datums] lēmuma spēkā stāšanos brīdi – [datums]. Tādējādi konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai varēja iesniegt līdz [datums]. Pieteikums Satversmes tiesā iesniegts 2025. gada 21. jūlijā.

Līdz ar to sešu mēnešu termiņš pieteikuma iesniegšanai Satversmes tiesai nav ievērots un pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas otrā teikuma prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 4. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (ieteikums Nr. 139/2025).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Jautrīte Briede